

"Memories of Rakhiv"

as related by Reb Menachem Scheiner, Brooklyn, NY

Courtesy of: Chaim MEIERSDORF, Israel

חמי, רבי מנחם שיינר

מנחם מנדל שיינר נולד ב- 25 במאי 1920 ליצחק דב שיינר ז"ל והי"ד (1895-1944) וברנזי שיינר ז"ל הי"ד (לבית הגר), (1897-1944).

יצחק דב היה ראש הכולל (או הסגן) ומגיד השיעור של בית המדרש "חברה משניות" של העיר רחוב (Raho), אז צ'כוסלובקיה כיום אוקראינה. הוא היה בנו של דיין העיר רחוב, הרב צבי הירש שיינר זצ"ל (1850-1935).

הרב צבי הירש היה מלומד בתורה בצורה יוצאת דופן והשיג עצמאות כלכלית. בשנת 1888, כאשר העיר רחוב גדלה ונדרשה לרב משלה, דחה את ההזמנה לשרת ובמקום זאת קידם את הרב ישראל חיים פרידמן זצ"ל (1852-1922), מחבר Maharyach Lekutei.

הרב צבי והרב ישראל חיים למדו תחת הרב יקותיאל יהודה טייטלבוים זצ"ל (1818-1883), האדמור מסיגיט ומחבר ייטב לב. הרב צבי הירש שימש כבחור הבית של ייטב לב במשך שנתיים מלאות ובזמן הזה אכל רק מהצלחת של הרבי שלו.

הרב צבי הירש היה החתן של חיים אביש ז"ל, אדם בעל אמצעים רבים. לרב חיים היה בת גבוהה ויפה בשם מלכי. הוא הלך לייטב לב וביקש את התלמיד הטוב ביותר עבורה. ייטב לב הציג את בן הבית שלו, צבי הירש. באותו זמן, היה צבי הירש בתואר ראש הישיבה, מה שאומר שהוא היה התלמיד הטוב ביותר בישיבה. מלכי רצתה לראות את החתן שלה לפני שהיא הסכימה. הוסדר Bashow (צפיה). מלכי עמדה מחוץ לחנות הקמעונאית של המשפחה בזמן שכרכרה רתומה לסוס בעלת גג פתוח עברה. צבי הירש נעמד בדיוק בזמן שהמרכבה עברה את החנות. הם ראו אחד את השני. מלכי התנגדה. היא אמרה לאביה שהחתן נמוך מדי והיא לא היתה מוכנה להינשא לו. האב אמר לה שידוך נעשה על ידי ייטב לב הקדוש ושזה סופי.

הנישואים נעשו בזמן.

הרב צבי הירש ביקש לעשות בכספי הנדוניה השקעה מתאימה. הוא קנה ארמון נטוש גדול שהשמועה אמרה שהוא "רדוף". לאחר שחקר את הבניין, הוא הבין שהרעשים המוזרים ברחבי המסדרונות שלה באו מציפורים ובעלי חיים אחרים שמצאו בו מקלט. הוא הסיר את כל הציפורים והחיות והטירה הפכה למרשימה בשנית. הטירה נרכשה על ידי בן למשפחת אצולה והרב צבי הירש הרוויח הון ניכר.

הרב צבי הירש קנה בית ברחוב הראשי של רחוב, שהיה אז במצב של ניצני קהילה. הוא פיתח עסקים מצליחים רבים שנוהלו על ידי בנותיו – היו לו תשעה - והעושר שלו המשיך לגדול בזמן שהוא הקדיש את עצמו ללימוד תורה. בשנת 1899, נולד סוף סוף בן לרב צבי הירש. הרך הנולד נקרא יצחק דב.

מלכי (1850-1935) והרב צבי הירש נפטרו באותה שנה. כאשר מלכי היתה חולה מאוד ומרותקת למיטה, בא הרב צבי הירש אל מיטתה ולחש באוזנה שהיא שותפה מלאה לכל לימוד התורה שלו

"Memories of Rakhiv"

as related by Reb Menachem Scheiner, Brooklyn, NY

Courtesy of: Chaim MEIERSDORF, Israel

ושיש מקום של כבוד בגן עדן ששמור בשבילה. היא נפטרה בעדינות מספר רגעים מאוחר יותר. בתוך שישה חודשים, בערב ראש חודש ניסן הרב צבי הרש הצטרף אליה לעולם הבא.

* * * * *

יצחק דב, הילד העשירי ובן הזקונים של הרב צבי הירש ומלכי שיינר, היה תלמידו של רבי חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים זצ"ל (1836-1904), רב סגיטר ומחבר קדושת יום טוב, ובנו של הרב חיים צבי טייטלבוים זצ"ל (1880-1926), רב סגיטר ומחבר עצי חיים. בשנת 1910, נוסף לרבנים גדולים, לרחוב היה שדכן מצוין. שמו היה אלטר וידר והוא היה הבעלים של אחת משלוש תחנות הדלק של רחוב. היו לו שלוש בנות ובן והיה חבר מכובד מאוד של קהילה. אלטר צבר את המוניטין שלו דווקא כשדכן. בחיפוש אחר שידוך הולם עבור בנו היחיד, שלח הרב צבי הירש שלח את יצחק דב - איציק - עם השדכן המוביל של רחוב אל Vishavis, עיר Marmarosh נוספת בערים הקרפטים, עבור bashow, להיפגש עם משפחה מכובדת שם. היום הגיע, התקיים ב-Vishavis יום השוק השנתי שלה והמשפחה השתתפה עם העסק המשגשג שלה. האורחים חיכו בקוצר רוח והודעות המשיכו להגיע מהשוק שהמשפחה תחזור בקרוב. לאחר שרוב היום עבר, הרווק המבוקש והשדכן החליטו שלא להמתין עוד.

כשהם חזרו לתחנת הרכבת, השדכן עצר מול בניין משרדים ושאל את איציק אם הוא רוצה להיפגש עם בחורה שבאה ממשפחה מכובדת ביותר, מרבני Vishnitzer. היא היתה מאוד יפה ומעודנת אבל יתומה ונדוניה לא היה אפשרי. איציק, הסכים מייד להיפגש איתה. ברנזי הגר, הכלה לעתיד, ניהלה זיכיון למכירת סיגריות ושונות בבניין משרדים. השדכן אמר לאיציק להיכנס לבצע רכישה של סיגריות, וכך עשה. כאשר איציק חזר, השדכן שאל אם הוא מעוניין בה. הוא ענה נחרצות בחיוב. אז ניגש השדכן לברנזי ושאל אם היא הבחינה בבחור שקנה רק סיגריות ואם היא עשויה להיות מעוניינת. ברנזי סיפרה לשדכן בצניעות כי לא ייתכן שהבחור הצעיר מעשן כי הוא ביצע את הרכישה בצורה מגוחכת. וכן, היא בהחלט מעוניינת. מזל טוב! באותו יום שדכן, ברנזי, ואיציק, יחד עם בני משפחתה של ברנזי, התאספו בבית של הסבתא הקשישה (בבא טובה) כדי לשבור צלחת ולמסד את שידוך. בבעלותה של הסבתא היתה ספרייה גדולה של ספרים שהיו שייכים לבעלה המנוח, הרב אברהם חיים הגר ז"ל. הסבתא אמרה לחתן לבחור אחד הספרים כמתנת אירוסין. אברהם חיים הגר היה בנו של הרב צבי הירש הגר זצ"ל (נפטר 1886), רב Pitchanizin. איציק בחן את המדפים ומצא סידור של Yaavetz עם חתימה וחותמת של הרב נפתלי צבי הורוויץ זצ"ל (1760-1827), הנודע כרב של Ropshitzer ואב קדמון של המשפחה. הסבתא,

"Memories of Rakhiv"

as related by Reb Menachem Scheiner, Brooklyn, NY

Courtesy of: Chaim MEIERSDORF, Israel

מופתעת לטובה מבחירתו, אמרה שספר זה יקר לה מאוד, פשוטו כמשמעו רכוש יקר שלה, ושהוא יכול לקחת כל ספר חוץ מזה.

השדכן של רחוב, אלתר וידר, יחד עם כמעט כל משפחתו, נרצח בשואה. בתו הצעירה ובנו שרדו. הבת נישאה והיגרה לאמריקה ונולדה לה בת. כיום, נכדתו של אלתר וידר ידועה ברחבי העולם כגברת הדסה ליברמן, אשתו של הסנטור האמריקאי ג'וזף ליברמן מקונטיקט, המועמד לסגן הנשיאות של המפלגה הדמוקרטית בשנת 2000.

יצחק דב וברנזי שיינר נרצחו בשואה בשנת 1944.

מנחם מנדל שיינר גויס ל Monko Tabor, גדוד העבודה של עבדים הונגרים יהודים. כאשר הגדוד נשלח לחזית, חמושים באתים ומטאטאים בלבד, להתמודד עם מתקפה של הצבא הרוסי, האח הבכור של מנחם, חיים ז"ל הי"ד (1918-1944) הצהיר כי הוא המבוגר ולקח את מקומו. הרוסים היו מודיעים לכך שהגדוד מורכב מיהודים וכי הם לא היו חמושים. ללא רחמים הם תקפו ורצחו יהודים רבים ככל שיכלו. כששכבו פצועים בשדה הקרב, סיפר חיים לחבריו כי הוא נורה וכי הם צריכים להשתמש בגופו כדי להגן על עצמם.

חיים נקבר בחלקה היהודית של בית הקברות, בחלק של הפארק הצבאי המציין את קרב.

מנחם מנדל היה צעיר בשנות ה-20 המוקדמות שלו בשנת 1941. באותו זמן יהודים לא מתועדים (יהודים ללא דרכון הונגרי) גורשו לפולין ונרצחו שם. דודתו של מנחם מנדל בלומה והדוד מרדכי שלמה נשלחו לשם למרות שלבלומה היה דרכון הונגרי באמצעות אמה. הוא סיכן את חייו כדי להגיע בחשאי למקום שבו הם נעצרו. כאשר ניסה לשחד את הממונה, נאמר לו כי כנראה שכולם מתים. במחיר של הון קטן, הוא שיכנע את הפקיד להתלוות אליו כדי לראות אם עדיין ניתן להציל חלק. באורח פלא, הוא הצליח להציל את חייהם של מחצית מהקבוצה כולה. הוא מעולם לא סיפר למשפחה מדרגה ראשונה של בלומה על כך, למרות שהוא שיתף בכך כמה מהנכדים של בלומה.

1944. ביקר שוב ברחוב לשבת, הוא גילה שכל היהודים שם אמורים להיות מגורשים. הוא גילח את זקנו של אביו ולווה את אביו ואת אמו לתחנת הרכבת למקום ממנו היו מסוגלים להגיע ל-Mishklotz, שם ימצאו חווה לגור בה באופן זמני. למרבה הצער, אחרי השואה, למד מנחם מנדל כי הוריו נתפסו ונשלחו לאושוויץ.

מנחם מנדל התחזה לקצין נאצי והוא וצעירים יהודים אחרים צעדו עם רובים ברחבי המדינה בגיוס יהודים לצבא שלהם. בסופו של דבר אזל מזלם והם נשלחו לאושוויץ. מנחם מנדל נורה מטווח אפס על ידי קצין נאצי אשר כוון את אקדחו לעברו. הכדור קרע את שיניו בצד ימין שלו,

"Memories of Rakhiv"

as related by Reb Menachem Scheiner, Brooklyn, NY

Courtesy of: Chaim MEIERSDORF, Israel

אבל חוץ מזה הוא לא נפגע. בדרך נס, שרד מנחם מנדל. כל יום היה נס. הוא שוחרר ב-13 באפריל 1944, כאשר חיילים גרמנים ששמרו על הרכבת בו היה קברו את מדיהם ורוביהם וברחו. בשנת 1949 התחתן עם הנפש התאומה שלו, טובה שיינר (לבית שוורץ) ב Nirbator, הונגריה. בבריחה ממסך הברזל בזמן שבע ברכות שלהם, הזוג הטרי נסע לישראל, בה אגודת ישראל, למרות הערכת אמונתו הדתית העמוקה, הקצתה לו קהילה שהייתה יחסית לא דתית. בשנת 1962 היגר לוויילאמסבורג שם מצא חמימות ונוחות בקהילה החסידית.